

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи
з дисципліни "АВТОТЕХНІЧНА ЕКСПЕРТИЗА"
(для студентів спеціальності 274 Автомобільний транспорт"
денної і заочної форм навчання)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
"ЗАТ та ПТМ"
Протокол № 10 від 27.07.2022р.

Автотехнічна експертиза (методичні вказівки до самостійної роботи з вивчення дисципліни для студентів спеціальності "Автомобілі та автомобільне господарство") / Уклад.: ЕВ. Полупан, С.І. Шевченко. - Северодонецьк: СНУ ім. Даля, 2022 – 20 с.

У методичних вказівках до самостійної роботи розглянуті питання проведення автотехнічної експертизи, спрямованої на забезпечення безпеки руху транспортних потоків на автомобільних дорогах і в містах.

Методичні вказівки розроблені і покликані допомогти студентам самостійно вивчити курс з дисципліни " Автотехнічна експертиза " і навчитися засобам та прийомам раціонального проектування технологій забезпечення безпеки руху транспортних потоків на автомобільних шляхах; засвоїти методики проведення розрахунків типових операцій з оформленням відповідної документації з урахуванням вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Методичні вказівки включають загальну методику вивчення курсу, рекомендовану літературу, пояснення до досліджуваного матеріалу, контрольні питання для самоперевірки.

Укладачі:

Є.В. Полупан,
С.І. Шевченко.

Рецензент: Ключев С.О., доц.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Останні роки характеризуються як період бурхливого розвитку транспорту. У сучасних умовах транспорт виконує не лише роль засобу перевезення пасажирів і вантажів. Транспортна система перетворилася на складову частину загального прогресу людства, залучаючи народи і країни до найбільш сучасних досягнень цивілізації в різноманітних галузях. Цього процесу набуває свій розвиток і в Україні, яка поряд з іншими європейськими державами має чималу і розвинену транспортну систему, пов'язану з багатьма країнами світу. Цю систему складають повітряний, морський, річковий, залізничний, автомобільний, магістрально-трубопровідний транспорт, метрополітени, розвинена мережа міського і позаміського електричного транспорту.

Автомобіль є засобом підвищеної небезпеки. В світі дорожньотранспортних подій (далі – ДТП) щорічно гинуть сотні тисяч і отримують поранення мільйони людей, завдається величезного матеріального збитку економіці.

Звичайно, що від рівня безпеки функціонування транспортної системи в значній мірі залежить успішний розвиток соціально-економічних програм держави. Але разом з розвитком транспортної системи і зростанням кількості транспортних засобів зростають і рівень транспортних злочинів, кількість загиблих і поранених на транспорті, не кажучи вже про величезні матеріальні збитки.

Практика розслідування ДТП, свідчить, що у зв'язку із специфічністю даної категорії кримінальних справ, одним з основних джерел доказів по ним є висновок автотехнічної експертизи. Ця обставина, а також підвищення вимог до якості слідства по названих справах зумовили зростання потреби в проведенні авто технічної експертизи (далі – АТЕ) на найвищому рівні досвідченими фахівцями, та як правило в експертних установах.

Своєчасне і якісне проведення АТЕ значною мірою впливає на результати розслідування і сприяє зміцненню законності. Як показує вивчення кримінальних справ, однією з основних причин необґрунтованого залучення громадян до кримінальної відповідальності є пред'явлення звинувачення до проведення АТЕ.

Аналіз і узагальнення практики призначення і виконання АТЕ показали, що слідчі стали частіше і обґрунтовано використовувати висновки автотехнічних досліджень в розслідуванні автодорожніх злочинів. Поряд з викладеним, в роботі слідчих при призначенні АТЕ є істотні, що систематично повторюються із року в рік, недоліки. Вони, перш за все, пов'язані з недостатньою обізнаністю про можливість автотехнічних досліджень. Це викликає у слідчих труднощі у формулюванні питань, що виносяться на експертизу, складність у визначенні об'єктів дослідження і вихідних даних, забезпечуючих повноту і всебічність дослідження механізму ДТП, встановлення причинного зв'язку з подією дій (бездіяльності) учасників ДТП.

Найбільш важливими упущенням, що украй негативно впливає на вихідні дані для АТЕ і зрештою на хід і результати розслідування, є проведення

некваліфікованих оглядів місць ДТП. Рідко залучаються до огляду фахівці автотехніки, не використовується при цьому криміналістична техніка. Слідчі не завжди описують сліди і речові докази, пошкодження на дорожньому покритті, а при їх фіксації не роблять належної прив'язки до елементів дороги і транспортних засобів, не виявляють характер утворення виявлених слідів.

Огляд транспортних засобів, що також є складовою частиною обстановки місця події, проводиться, як правило, працівниками ДАІ. Не володіючи спеціальними знаннями в дорожньо-транспортній трасології, ними неповно визначаються сліди пошкоджень, направлення, форми і розташування деформацій на транспортних засобах. При перевірці технічного стану автомобототранспорту, що брав участь в ДТП, не проводиться контрольне гальмування, не встановлюються умови видимості з робочого місця водія.

У зв'язку з цим, не повною мірою використовується АТЕ для визначення технічного стану транспортних засобів на момент події ДТП. При подіях з тяжкими наслідками, коли неможливо встановити стан і справність вузлів і агрегатів, транспорт для його дослідження не затримується, передається на зберігання його власникам, що призводить до непоправної втрати доказів.

На результатах і термінах розслідування негативно позначається невчасне призначення АТЕ. При цьому, на практиці, слідчі не завжди з належним розумінням відносяться до забезпечення експерта необхідними вихідними даними. Багато слідчих не знають, що експерт-автотехнік не має права самостійно вибирати з матеріалів справи і оцінювати параметри для розрахунків, чим порушують вимоги кримінально-процесуального законодавства.

Деякі слідчі в постанові про призначення АТЕ викладають суперечливі свідчення учасників, або свідків події, які також не можуть бути використані експертом для надання висновку.

Неповні дані про механізм ДТП, викладені слідчим в постанові, змушують експерта давати альтернативні висновки, оцінка яких вимагає додаткових слідчих дій.

Враховується також неприпустимим, коли на вирішення експерту ставляться питання правового характеру, або питання не вимагають спеціальних знань.

Неповнота і незадовільний збір вихідних даних породжує проведення додаткових, або повторних експертиз, що зрештою призводить до порушення процесуальних термінів і обґрунтованих скарг потерпілих осіб.

Значення АТЕ полягає в тому, що лише за її допомогою в ході розслідування автодорожніх злочинів встановлюються істотні докази, необхідні для прийняття законних і обґрунтованих рішень.

1. ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

1.1. Самостійна робота студентів при підготовці до лекцій

При самостійному опрацюванні лекційних матеріалів по прослуханій лекції або перед майбутньою лекцією студентів необхідно, в першу чергу ознайомитися із структурою і змістом теми лекції, що вивчається, виділивши основні питання цієї теми. Потім пропрацювати конспект записаної лекції або відповідний розділ рекомендованої літератури.

При вивченні окремих питань лекційного матеріалу, що виносяться викладачем-лектором для самостійної роботи, необхідно дотримуватися наступних вказівок.

1. З'ясувати з якою метою вивчаються винесені для самостійної роботи теми або питання лекційного матеріалу по дисципліні «Спеціалізований рухомий склад». Метою вивчення може бути: ознайомлення з матеріалом, конспектування; вирішення конкретних питань з вибором з технічної літератури даних, що цікавлять; вивчення вимог нормативної документації, а також вивчення законодавчих документів в області сертифікації продукції і послуг.

2. Спільно з викладачем сформулювати питання і завдання, що вимагають дозволу при самостійному вивченні пропонованого матеріалу.

3. Намітити можливий план і розробити передбачуваний шлях вивчення поставлених питань в загальному вигляді, а потім з'ясувати початкові дані і умови, при яких поставлені питання.

4. Далі студенти знайомляться із загальними елементами вивчення поставлених питань, а потім за літературними джерелами вивчають окремі приватні питання.

5. На завершальному етапі студенти узагальнюють питання, що вивчаються, розглядають різні варіанти і за завданням викладача роботи з подальшим аналізом отриманих даних.

1.2. Самостійна робота студентів при виконанні практичних робіт

В процесі виконання практичних робіт, що проводяться паралельно з читанням лекційного матеріалу дисципліни, що вивчається, студенти самостійно вивчають деякі розділи програми дисципліни.

Разом з цим студенти самостійно під керівництвом викладача проводять практичні роботи по методиках, описаних у відповідних методичних вказівках, або вивчають, аналізують і оцінюють оформлення методичної і звітної документації.

Для забезпечення найбільшої ефективності самостійної роботи при виконанні практичних робіт навчальна група ділиться на декілька підгруп. Кожна підгрупа, під керівництвом викладача, виконує одну з робіт. Тому в методичні вказівки включені загальні основи теорії по кожній роботі, з якими студенти можуть бути ще не знайомі з лекцій.

Перед кожним практичним заняттям студенти повинні ознайомитися зі змістом майбутньої практичної роботи і підготуватися до її виконання.

Практична робота виконується кожним студентом самостійно. З усіх неясних питань студент консультується з викладачем.

Студент отримує залік по практичній роботі після опитування по суті роботи і здачі викладачеві оформленого звіту.

1.3. Самостійна робота студентів з підготовки до поточного і підсумкового контролю

Підготовка до поточного і підсумкового контролю полягає в повторенні пройденого лекційного матеріалу, самостійного вивчення і виконанні практичних робіт. Поточний і підсумковий контроль здійснюється за допомогою проведення опитування студентів у письмовій формі, або тестування за допомогою системи Moodle.

Тестування - одна з форм перевірки і самоперевірки знань по дисципліні, що вивчається. Відповідаючи на питання тестів, студенти можуть оцінити свої власні знання, а також заповнити їх.

Робота з тестами вимагає не лише хороших знань по дисципліні, але і певних навичок, які необхідно придбати в ході постійної роботи з тестовим матеріалом. По-перше, тести побудовані на інверсії - особливій розумовій діяльності, при якій інформація може варіюватися. Ця навичка вимагає часу і тренувань.

По-друге, важливо на лекціях, практичних заняттях, при конспектуванні виділяти «головні, ключові слова», які виражають суть матеріалу, що вивчається. У конспекті такі «ключові слова» краще виділяти - друкарськими буквами, кольором, підкресленням або іншими прийомами, які допоможуть візуально запам'ятати інформацію.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Тематичний план вивчення дисципліни

2.1.1 Зміст лекційних занять

Тема 1. Визначення та класифікація дорожньо-транспортних пригод. Визначення, класифікація та порядок обліку ДТП. Облік ДТП. первинні документи обліку.

Визначення і класифікація ДТП.

Базові нормативно-правові акти у сфері надання безпеки дорожнього руху.

Правила дорожнього руху.

Міжнародна конвенція про дорожній рух.

Визначення і класифікація ДТП.

Облік ДТП.

Відомості для обліку ДТП.

Тема 2. Поняття кримінальної відповідальності.

Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами.

Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації.

Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху.

Незаконне заволодіння транспортним засобом.

Тема 3. Порушення правил чинних на транспорті.

Особливості кваліфікації автотранспортних злочинів.

Причинний зв'язок між діянням і наслідками.

Форма вини.

Відповідальність за порушення вимог БДР згідно вимогами Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Тема 4. Історичні аспекти становлення та розвитку експертизи.

Поняття судової інженерно-транспортної експертизи. Процесуальні питання призначення авто технічної експертизи.

Загальні поняття судової експертизи.

Обов'язки, права та відповідальність експерта.

Порядок призначення судової експертизи.

Зміст та структура висновку судової експертизи.

Тема 5. Види судової інженерно-транспортної експертизи, її предмет, завдання та питання, що вирішуються.

Застосування спеціальних знань під час дослідження ДТП. Судова транспортно-трасологічна експертиза.

Судова експертиза стану доріг і дорожніх умов у місцях ДТП.

Судова експертиза цілого за частинами.

Судова експертиза нашарувань на одязі (взутті).

Судова експертиза слідів транспортних засобів.

Судова експертиза матеріалів, речовин та виробів.

Експертиза волокон і волокнистих матеріалів.

Експертиза лакофарбових матеріалів та покриттів.

Експертиза нафтопродуктів та пально-мастильних матеріалів.

Експертиза металів і сплавів.

Експертиза полімерів, пластмас і скла.

Ґрунтознавча експертиза.

Автотоварознавча експертиза.

Психологічна експертиза.

Судово-медична експертиза.

Судово-медична експертиза речових доказів.

Дослідження тканин тіла людини.

Дослідження волосся.

Дослідження поту.

Тема 6. Методики по визначенню причин ДТП в залежності від ситуації.

Поняття і класифікація об'єкту судової автотехнічної експертизи.

Класифікація об'єктів судової експертизи.

Поняття і класифікація предмету судової автотехнічної експертизи.

Завдання судової автотехнічної експертизи.

Методи судово-експертної діяльності і методики експертного дослідження.

Дослідження наїзду ТЗ на пішохода.

Дослідження зіткнення транспортних засобів.

Тема 7. Класифікація слідів, що виникають під час ДТП, їх значення у процесі дослідження обставин ДТП.

Дорожньо-транспортна пригода.

Сліди, залишені транспортними засобами.

Сліди й пошкодження на транспортних засобах.

Сліди й пошкодження, що виникають під час наїзду на пішохода.

Сліди й пошкодження у разі перекидання транспортного засобу.

Характеристика слідів.

Сліди юзу.

Сліди ковзання частин транспортного засобу.

Ділянки дрібних частинок, що обсипалися.

Тема 8. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Загальний та детальний огляд. Основні задачі спеціаліста-автотехніка.

Огляд місця ДТП.

Застосування судової фотографії під час огляду місця ДТП.

Застосування відеозапису.

Додаткові способи фіксації результатів огляду місця дорожньо-транспортної пригоди.

Визначення та фіксація слідів на місці ДТП.

Вилучення з місця ДТП речових доказів.

Особливості проведення огляду місця наїзду. Огляд місця наїзду на пішохода чи перешкоду.

Особливості проведення огляду місця наїзду. Огляд місця наїзду на пішохода чи перешкоду.

Огляд місця зіткнення транспортних засобів.

Огляд місця перекидання транспортного засобу.

Особливості огляду місця ДТП, коли водій зник з місця події.

Проведення огляду трупа постраждалого в ДТП.

Тема 9. Фактичні дані про параметри ДТП.

Методика визначення видимості під час огляду місця події.

Вимоги до складання протоколу огляду місця події.

Схема до протоколу огляду місця ДТП.

Тема 10. Вибір та визначення вихідних даних для аналізу ДТП.

Утворення слідів на різних стадіях механізму ДТП.

Визначення інформативних ознак у слідах ковзання автомобілів.

Особливості вимірювання перемінної ширини проїжджої частини.

Сліди й пошкодження, що виникають під час наїзду на пішохода.
Вимірювання поздовжнього і поперечного ухилу дороги.

Тема 11. Аналіз механізму дорожньо-транспортних пригод.

Визначення місця зіткнення транспортних засобів. Фіксація ознак місця зіткнення. Огляд транспортних засобів.

Причини зіткнень ТЗ.

Механізм зіткнення ТЗ.

Особливості типів контакту під час зіткнення.

Основні параметри процесу зближення ТЗ.

Огляд ТЗ.

Цілі і завдання дослідження технічного стану транспортних засобів.

Огляд місця зіткнення транспортних засобів.

Огляд місця перекидання транспортного засобу.

Особливості огляду місця ДТП, коли водій зник з місця події.

Технічні величини, застосовувані при виконанні САТЕ.

Тема 12. Методики виконання експертного дослідження наїзду ТЗ на пішохода.

Класифікація наїздів ТЗ на пішоходів.

Основні питання експертного дослідження наїзду на пішохода.

Визначення технічної можливості запобігання наїзду ТЗ на пішохода.

Момент виникнення небезпечної обстановки, що створюється діями пішоходів.

Експертне дослідження наїзду ТЗ на пішохода, який рухається в поперечному напрямку (справа наліво або зліва направо, відносно напрямку руху ТЗ).

Розрахунок швидкості руху ТЗ перед початком її зниження.

Визначення сповільнення ТЗ.

Визначення переміщення центру тяжіння.

Визначення швидкості руху ТЗ.

Розрахунок максимально допустимих швидкостей руху ТЗ за різними дорожніми умовами.

Розрахунок зупинкового шляху і супутніх йому величин.

Розрахунок величини віддалення ТЗ від місця наїзду у момент виникнення небезпеки для руху.

Вирішення питання про наявність або відсутність у водія ТЗ технічної можливості запобігти наїзду на пішохода.

Найчастіші випадки, що відрізняються умовами при яких стався наїзд.

Дослідження питання про технічну можливість запобігти наїзду ТЗ на пішохода за часом його руху.

Експертна оцінка дій водія, який зробив наїзд на пішохода на пішохідному переході.

Тема 13. Методики виконання експертного дослідження.

Визначення технічної можливості запобігти перехресні зіткнення.

Визначення технічної можливості запобігання зіткнення транспортних засобів шляхом гальмування при русі на перехрестях в умовах обмеженої оглядовості.

Визначення технічної можливості запобігання дорожньо-транспортних пригод шляхом гальмування при попутному рухові перешкоди в умовах необмеженої оглядовості.

Зустрічне зіткнення без гальмування зустрічного ТЗ-2.

Зустрічне зіткнення за умови руху ТЗ-2 перед зіткненням в загальмованому стані.

Дослідження маневру ТЗ.

Тема 14. Аналіз можливості запобігання ДТП. Оцінка причинного зв'язку між діями водія і ДТП.

Перевищення водієм швидкості руху.

Несвоєчасне вжиття заходів, щодо уникнення ДТП.

Застосування маневру замість гальмування.

Застосування екстреного (різкого) гальмування.

Неправильний вибір дистанції.

Неправильний вибір інтервалу.

Створення перешкоди для руху.

Експлуатація несправного транспортного засобу.

Причинний зв'язок між діями пішоходів і ДТП.

2.1.2. Зміст практичних занять

1. Розрахунки основних параметрів руху автомобіля.
2. **Фронтальний наїзд на пішохода при необмеженій видимості і оглядовості.**
3. Дослідження наїзду автомобіля на пішохода в умовах обмеженої видимості та оглядовості.
4. **Дослідження наїзду автомобіля на пішохода при обмеженій оглядовості в режимі гальмування автомобіля.**
5. **Дослідження наїзду автомобіля на пішохода при обмеженій оглядовості в режимі рівномірного руху автомобіля.**
6. **Наїзд з ударом що був нанесений боковою поверхнею автомобіля в умовах необмеженої видимості та оглядовості**
7. **Наїзд на пішохода, що йде в смугі руху автомобіля, паралельно йому.**
8. **Дослідження можливості запобігти наїзду автомобіля на пішохода.**
9. Фронтальний наїзд в умовах оглядовості, яка обмежена нерухомим або тим об'єктом, що рухається паралельно.
10. Наїзд в умовах обмеження оглядовості зустрічним руховим об'єктом.
11. Фронтальний наїзд при необмежених оглядовості та видимості.

12. Аналіз маневру автомобіля.
13. Аналіз зіткнення автомобіля.
14. Наїзд на пішохода в умовах обмеженої оглядовості.

3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1. Теми для самостійної роботи студентів

Визначення та класифікація дорожньо-транспортних пригод. Визначення, класифікація та порядок обліку ДТП. Облік ДТП. Первинні документи обліку.

На початку цієї теми необхідно розглянути що таке ДТП. При подальшому вивченні ознайомитися з класифікацією дорожньо-транспортних пригод.

Контрольні питання

1. Які основні нормативно-правові акти у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні?
2. Коли затверджені постановою Кабінету Міністрів України правила дорожнього руху?
3. Коли затверджені правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні наказом Міністерства транспорту України?
4. Коли затверджені умови організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом наказом Міністерства транспорту України?
5. Коли затверджені правила розміщення та обладнання зупинок міського електро- та автомобільного транспорту наказом Держжитлокомунгоспу?
6. Що таке правила дорожнього руху?
7. Коли діюча редакція правил дорожнього руху в Україні введена в дію?
8. Коли та з якою метою була розроблена перша Міжнародна Конвенція?
9. Коли Організацією Об'єднаних Націй (ООН) була прийнята Конвенція про дорожній рух і Протокол про дорожні знаки і сигнали?
10. Яка була мета прийнята Конвенції Організацією Об'єднаних Націй (ООН)?
11. Що включає Конвенція про дорожній рух 1968 р.?
12. Що таке дорога?
13. Що таке проїзна частка дороги?
14. Що таке механічний транспортний засіб?
15. Що таке автомобіль?
16. Що включає Конвенція 1968 р. про дорожні знаки і сигнали?
17. Які додатки до Конвенції 1968 р.?
18. Як підрозділяються дорожньо-транспортні події?
19. Що таке зіткнення?
20. Що таке перекидання?

21. Що таке наїзд та як класифікується?
22. Як ведеться облік ДТП?
23. Які ДТП не підлягають обліку?
24. Які відомості для обліку ДТП?
25. Які відомості реєструються у журналі обліку ДТП?

Поняття кримінальної відповідальності.

При вивченні цієї теми передусім необхідно засвоїти що таке кримінальна відповідальність. Потім слід перейти до розгляду порушень які приводять до кримінальної відповідальності у сфері автомобільного транспорту.

Контрольні питання

1. Що таке кримінальна відповідальність?
2. На кого покладається забезпечення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту?
3. Як характеризується транспортний засіб?
4. На яких осіб покладається відповідальність за випуск в експлуатацію транспортних засобів?
5. В чому полягає експлуатація транспортних засобів в умовах, які загрожують безпеці дорожнього руху?
6. Яким чином повинна здійснюватися безпека експлуатації шляхових споруд?
7. Які складові містить автомобільний шлях як інженерна споруда?
8. Яким чином характеризується суб'єктивна сторона злочину?
9. Що таке угон транспортного засобу?

Порушення правил чинних на транспорті.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути основні правила які діють в нашій державі у сфері транспорту. Потім слід перейти до розгляду порушень діючих правил та ступені відповідальності за ці порушення.

Контрольні питання

1. Що таке суб'єкт?
2. Які найбільш поширені порушення правил дорожнього руху?
3. Що передбачено ст. 286. КК?
4. Що належить до об'єктивних ознак?
5. Які водії транспортних засобів не підлягають кримінальній відповідальності за ст. 286 КК України?
6. Що закріплено до пункту 1.5 Правил дорожнього руху?
7. Що передбачено ст. 287. КК?
8. Що передбачено ст. 288. КК?
9. Що передбачено ст. 289. КК?
10. Що передбачено ст. 291. КК?
11. Які кваліфікації автотransпортних злочинів слід враховувати?
12. Які злочини вважаються вчинені умисно?

Історичні аспекти становлення та розвитку експертизи.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути основні напрямки та етапи розвитку експертизи.

Контрольні питання

1. Що таке судова експертиза?
2. Які види експертизи?
3. Які обов'язки, права та відповідальність експерта?
4. Який порядок призначення судової експертизи?

Види судової інженерно-транспортної експертизи, її предмет, завдання та питання, що вирішуються.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути види судової інженерно-транспортної експертизи.

Контрольні питання

1. Що таке судова експертиза?
2. Які види експертизи?
3. Що таке предмет судової автотехнічної експертизи?
4. Що таке об'єкт судової автотехнічної експертизи?
5. Які питання вирішуються автотехнічною експертизою?
6. Які основні завдання судової автотехнічної експертизи?
7. Які обов'язки, права та відповідальність експерта?
8. Який порядок призначення судової експертизи?
9. Які головні завдання транспортно-трасологічної експертизи?
10. Які класифікації судової експертизи?
11. Що таке автотоварознавча експертиза?
12. Що таке психологічна експертиза?
13. Що таке судово-медична експертиза?
14. Яка класифікація судово-медичної експертизи?

Методики по визначенню причин ДТП в залежності від ситуації.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути існуючі методики по визначенню причин ДТП.

Контрольні питання

1. Що таке судова експертиза?
2. Що таке об'єкт судової автотехнічної експертизи?
3. Що відноситься до об'єктів судової автотехнічної експертизи?
4. Яка класифікація об'єктів судової автотехнічної експертизи?
5. Що таке предмет судової автотехнічної експертизи?
6. Яка класифікація предмету судової автотехнічної експертизи?
7. Які основні завдання судової автотехнічної експертизи?
8. Які методи судової автотехнічної експертної діяльності?
9. Які загальні методи судової автотехнічної експертизи?
10. Що таке методика дослідження?
11. Які основні правові акти регулюють дослідження наїзду ТЗ на пішохода?
12. Які основні правові акти регулюють дослідження зіткнення транспортних засобів?

Класифікація слідів, що виникають під час ДТП, їх значення у процесі дослідження обставин ДТП.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути класифікацію слідів, що виникають під час ДТП та визначити значення у процесі дослідження обставин ДТП.

Контрольні питання

1. Які є середньостатистичні дані про причини ДТП?
2. Яка класифікація слідів, що виникають під час ДТП?
3. Які значення слідів у процесі дослідження обставин ДТП?
4. Що належить до слідів коліс?
5. Яким чином залишаються пошкодження на транспортному засобі?
6. Які сліди й пошкодження, що виникають під час наїзду на пішохода?
7. Які сліди й пошкодження, що виникають у разі перекидання транспортного засобу?
8. Які пошкодження, що виникають до ДТП під час наїзду?
9. Які сліди, що виникають на тілі, одязі та взутті потерпілих від ДТП?
10. Які сліди на одязі від удару пішохода?
11. Які сліди ковзання на поверхні дороги?
12. Які сліди переїзду на одязі?
13. Які сліди впливу частин транспортного засобу на пасажирів і водія?
14. Яка характеристика слідів?
15. Які сліди гужового транспорту, в'ючних і верхових тварин?
16. Що таке сліди юзу?
17. Що таке сліди заносу?
18. Як виникають сліди буксування?
19. Які сліди ковзання частин транспортного засобу?
20. Що таке механізм ДТП?

Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Загальний та детальний огляд. Основні задачі спеціаліста-автотехніка.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути порядок огляду місця дорожньо-транспортної пригоди.

Контрольні питання

1. Що таке огляд місця події?
2. З яких стадій складається огляд ДТП?
3. Які заходи першочергові під час огляду місця ДТП?
4. Що таке судова фотографія?
5. Що таке судова – оперативна фотографія?
6. Що дає сукупність фотознімків?
7. Які методи застосування відеозапису?
8. Які додаткові способи фіксації результатів огляду місця дорожньо-транспортної пригоди?
9. Як модулюють об'ємні сліди?
10. Які інші технічні засоби використовуються при огляді місця події?

Фактичні дані про параметри ДТП.

При вивченні цієї теми необхідно розглянути питання визначення фактичних даних про параметри ДТП..

Контрольні питання

1. Які методи вимірювання?
2. Як Визначити місце зіткнення транспортних засобів?
3. Які особливості проведення огляду місця наїзду?
4. Які вимоги до складання протоколу огляду місця події?
5. Що таке схема дорожньої обстановки?

Вибір та визначення вихідних даних для аналізу ДТП

При вивченні цієї теми необхідно розглянути визначення вихідних даних для аналізу ДТП.

Контрольні питання

1. Які є середньостатистичні дані про причини ДТП?
2. Яка класифікація слідів, що виникають під час ДТП?
3. Які значення слідів у процесі дослідження обставин ДТП?
4. Що належить до слідів коліс?
5. Яким чином залишаються пошкодження на транспортному засобі?
6. Які сліди й пошкодження, що виникають під час наїзду на пішохода?
7. Які сліди й пошкодження, що виникають у разі перекидання транспортного засобу?
8. Які пошкодження, що виникають до ДТП під час наїзду?
9. Які сліди, що виникають на тілі, одязі та взутті потерпілих від ДТП?
10. Які сліди на одязі від удару пішохода?
11. Які сліди ковзання на поверхні дороги?
12. Які сліди переїзду на одязі?
13. Які сліди впливу частин транспортного засобу на пасажирів і водія?
14. Яка характеристика слідів?
15. Які сліди гужового транспорту, в'ючних і верхових тварин?
16. Що таке сліди юзу?
17. Що таке сліди заносу?
18. Як виникають сліди буксування?
19. Які сліди ковзання частин транспортного засобу?
20. Що таке механізм ДТП?

Аналіз механізму дорожньо-транспортних пригод

При вивченні цієї теми необхідно провести аналіз механізмів дорожньо-транспортних пригод.

Контрольні питання

1. Які ознаки зіткнення ТЗ?
2. Які причини зіткнень ТЗ?
3. Який механізм зіткнень ТЗ?
4. Які основні правові акти регулюють огляд ТЗ?
5. Які методики застосовують при проведенні автотехнічних експертиз?
6. Які особливості огляду місця ДТП, коли водій зник з місця події?
7. За якими ознаками можна визначити напрямок руху?

Методики виконання експертного дослідження наїзду ТЗ на пішохода.

При вивченні цієї теми необхідно всебічно розглянути процес наїзду ТЗ на пішохода.

Контрольні питання

1. Яка класифікація наїздів ТЗ на пішоходів?
2. Які нормативно правові акти регулюють дослідження наїзду ТЗ на пішохода?
3. Які вихідні дані для експертного аналізу ?
4. Яка загальна формула визначення швидкості руху ТЗ?
5. Які види слідоутворення?
6. Яка загальна формула зупинного шляху ТЗ?
7. За якою методикою проводиться оцінка дій водія при наїзді на пішохода на нерегульованому пішохідному переході.

Методики виконання експертного дослідження.

При вивченні цієї теми необхідно всебічно розглянути існуючі методики виконання експертного дослідження ДТП.

Контрольні питання

1. Як визначити технічну можливість запобігання перехрестних зіткнень?
2. За якою формулою визначити відстань S?
3. При яких обставинах відбувається зіткнення без гальмування зустрічного ТЗ-2 ?
4. Поясніть схему Перехресного зіткнення транспортних засобів?
5. Як проводиться дослідження маневру ТЗ?

Аналіз можливості запобігання ДТП. Оцінка причинного зв'язку між діями водія і ДТП.

При вивченні цієї теми необхідно всебічно розглянути питання можливості запобігання ДТП.

Контрольні питання

1. Що таке ДТП?
2. Що є причиною подій ДТП?
3. Як проводиться оцінка причинного зв'язок між діями водія і ДТП?
4. Який транспортний засіб вважається несправним?
5. Який причинний зв'язок між діями пішоходів і ДТП?

3.2. Рекомендації по роботі з рекомендованою літературою

Загальні рекомендації по роботі з друкарськими джерелами, підручниками, навчальними посібниками і конспектами лекцій залежно від виду самостійної роботи студента описані в главі 1 цієї методичної вказівки.

3.3 Основні вимоги до результатів роботи

Результатом вивчення лекцій і тем, віднесених на самостійне вивчення студентів, являється письмовий конспект. Основні вимоги при написанні конспектів:

- читабельність записаної інформації;
- доступність в розумінні.

Результатом виконання практичних робіт є звіт, оформлений відповідно до вимог, що пред'являються до письмових робіт.

3.4 Форми контролю самостійної роботи студентів

Види самостійної роботи	Форми контролю
Звіт по практичному зняттю №1	письмовий
Звіт по практичному зняттю №2	письмовий
Звіт по практичному зняттю №3	письмовий
Звіт по практичному зняттю №4	письмовий
Звіт по практичному зняттю №5	письмовий
Звіт по практичному зняттю №6	письмовий
Звіт по практичному зняттю №7	письмовий
Звіт по практичному зняттю №8	письмовий
Звіт по практичному зняттю №9	письмовий
Звіт по практичному зняттю №10	письмовий
Звіт по практичному зняттю №11	письмовий
Звіт по практичному зняттю №12	письмовий
Звіт по практичному зняттю №13	письмовий
Звіт по практичному зняттю №14	письмовий

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Технологія організації контролю самостійної роботи студентів включає ретельний відбір засобів контролю, визначення його етапів, розробку індивідуальних форм контролю.

Оцінка успішності студента може вестися в традиційній системі «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», або по рейтинговій системі, ґрунтуючись на сумі набраних їм в ході самостійної роботи балів, за усі види СРС, включаючи підсумкові атестаційні процедури.

Ефективними формами контролю і активізації СРС на протязі усього навчального семестру є:

1. Використання бально-рейтингової оцінки.
2. Використання міжсесійного контролю за якістю навчальної роботи студента.

3. Тестування. Екзаменаційні тести дозволяють оцінити рівень знання студентів у балах. Оцінювані тести можуть використовуватися викладачами як форми проміжного і підсумкового контролю.

Рекомендовані форми контролю самостійної роботи студентів :

- вибіркова перевірка під час аудиторних занять;
- складання анотацій на прочитаний матеріал; - складання схем, таблиць за прочитаним матеріалом; - огляд літератури.

Етапи самостійної роботи :

1. Підбір рекомендованої літератури.
2. Знайомство з питаннями, по яких треба законспектувати літературу.
3. Складання схем і таблиць на основі вивченої літератури.

Комплекс засобів навчання при самостійній роботі студентів:

- навчально-методичний комплекс;
- дидактичний матеріал;
- електронний курс лекцій, електронний підручник;
- збірки завдань, тести; - відеоматеріали, CD, DVD.
- інтернет-ресурси.

ЛІТЕРАТУРА

1. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод. Український центр після аварійного захисту / П. В. Галаса, В. Б. Кисельов, А. С. Куйбіда та ін. – «Експерт-Сервіс – Київ.
2. Решетніков Є. Б. Експертне дослідження наїзду на пішохода : учб. посібник / Є. Б. Решетніков. – Харків : видавництво ХДАДТУ, 1999. – 89 с.
3. Талицкий И. И. Безопасность движения на автомобильном транспорте. Справочник / И. И. Талицкий, В. Л. Чугуев, Ю. Ф. Щербинин. – М. : Транспорт, 1988 – 158 с.
4. Іларионов Н. Л. Експертиза дорожньо-транспортних випадків / Н. Л. Іларионов. – М. : Транспорт, 1989. – 255 с.
5. Боровський Б. Е. Безпека руху автомобільного транспорту / Б. Е. Боровський. – Л. : Лениздат, 1989. 304 с.
6. Автотранспортна експертиза: підручник / В. К. Доля, Ю. О. Давідіч, А. І. Лозовий та ін. ; за ред. В. К. Долі; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 438 с.
7. Кристи Н. М. Экспертное исследование наездов на пешеходов : учеб. пособие / Н. М. Кристи // Всесоюзный научно-исследовательский институт судебных экспертиз (ВНИИСЭ), 1983. – 111 с.

8. Туренко А.М. Автотехнічна експертиза. Дослідження обставин ДНІ.: підручник для вищих навчальних закладів / А.М. Туренко, В.І. Клименко, О.В. Сараєв, С.В. Данець. - Х.: ХНАДУ, 2012. - 320 с.
9. Автотранспортна експертиза: підручник/ В.К. Доля, Ю.О. Давідіч, А.І. Лозовий та ін.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х.: ХНАМГ, 2011.-422 с.
10. Кристи Н.Н. Методические рекомендации по производству автотехнической экспертизы / Н.Н. Кристи. - М.: ЦНИИСЗ, 1971.- 124 с.
11. Туренко А.Н., Клименко В.И., Сараєв А.В. Автотехническая экспертиза: Учебное пособие. - Харьков: ХНАДУ, 2007. - С. 20- 36.
12. Галаса П. П. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод / П. П. Галаса. – Київ : «Український центр післяварійного захисту», 1995. – 240 с.
13. Судебная автотехническая экспертиза. В 2 ч. / под научи, руков. В.А. Иларионова. - Ч. 2. - М.: Министерство юстиции СССР, 1980.-490 с.
14. Таласа П.В. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод/ П.В. ЕаласаДЗ.Б. Кисильов, А.С. Куйбіда та ін. - К., 1995. - 192 с.
15. Балакин В.Д. Экспертиза дорожно-транспортных происшествий: учебное пособие / В.Д. Балакин. - 2-е изд., перераб. и доп. - Омск: СиБАДИ, 2010. - 136 с.
16. Правила дорожнього руху України. - Х.: ТІІ 111 «Светофор», 2001.- 88 с.
17. Інформаційні ресурси
18. Кабінет Міністрів України/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
19. Законодавство України/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
20. Державна служба статистики України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
21. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbud.gov.ua/>
22. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6)/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>
23. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.cbs.rv.ua/>
24. Наукова бібліотека НУВЕР (м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75)/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (http://www.nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php)
25. Електронний ресурс розміщення в цифровому репозиторії/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ep3.nuwm.edu.ua/>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з
дисципліни "Автотехнічна експертиза"
(для студентів спеціальності 274 "Автомобільний транспорт")

укладачі:
Полупан Євген Вікторович
Шевченко Сергій Іванович

Редактор
Техн. редактор
Оригінал-макет